

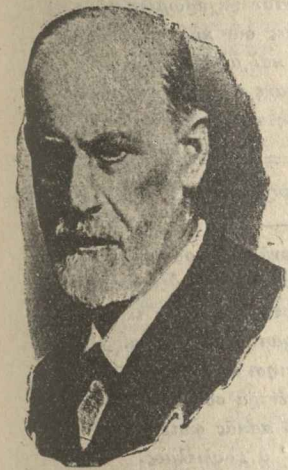
ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΙΣ ΚΟΣΜΟΥΣ ΤΟΥ ΥΠΟΣΥΝΕΙΔΗΤΟΥ

ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΜΑΣ ΖΩΗΣ

ΑΠ' ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Δ^{ος} Σ. ΦΡΟΥΔ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

«Έχω υπ' όψει μου τὸ ἔργον τοῦ Φρόυδ. «Ἡ Ψυχοπαθολογία τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Προέκλειται περὶ προσπαθείας πρὸς ἐξήγησιν τῶν πράξεων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου διὰ τῆς ψυχανάλυσεως. Ὁ συγγραφεὺς μετὰ πληθὺς περιστατικῶν, ἰδικῶν τοῦ καὶ ξένων ἐπιχειρεῖ νὰ δείξῃ ὅτι αἱ παντὸς εἶδους λησμοσύναι μας, αἱ πλάναι, τὰ λάθη, αἱ ἀπροσεξίαι, τὰ σφάλματα, αἱ ἀδεξιότητες αἱ ἀστοχοὶ πράξεις μας δὲν εἶνε πάντοτε τυχαῖαι. Πίσω ἀπὸ τὸ «τυχαῖον» τῶν κρῦπται ὅχι σπανίως τὸ μυστηριώδες ὑποσυνείδητον.

«Ὅσον καὶ ἂν αἱ ιδέαι τοῦ Φρόυδ θίγουν συχνὰ τὰ σύνορα τῆς τολμηροῦς παραδοξολογίας, δὲν μπορεί ὅμως ν' ἀρνηθῇ κανεὶς καὶ ὅτι διὰ τῆς ψυχανάλυσεως ρίπτεται κάποιος φῶς εἰς τὰ πέραν τῆς σφαίρας τῆς συνειδήσεώς μας, ὅπόθεν δροῦν—δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία—δυνάμεις μυστηριώδεις, καὶ ἀνεξέλεγκτοι φυσικὰ, ἀφοῦ εἶνε ἐξωσυνειδησιακαί.

Ἀς τὸν παρακολουθῶμεν λοιπόν, ὅσον εἶνε δυνατόν, εἰς μερικὰς ἀναλύσεις του.

«Ἄλλοτε, γράφει, πού ἔκαμνα πολὺ συχνότερα «ἐπισκέψεις κατ' οἶκον» μου συνέβαινε συχνὰ ἀντὶ νὰ χτυπήσω, ἢ νὰ κουνουρίσω, νὰ βγάξω μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ ἀρρώστου τὸ κλειδί ποῦ ἔχω γιὰ ν' ἀνοίγω τὴν πόρτα τῆς ἰδικῆς μου κατοικίας. Μὰ, εὐθὺς ἀμέσως, καταλάβαινα τὴν ἀπροσεξίαν μου καὶ τὸ ἔβαζα πάλι στὴν τσέπη μου σχεδὸν μὲ ντροπὴ μου. Ἀφοῦ τὴν ἔπαθα πολλὰ φορὲς, ἔωσα νὰ καταλάβω ὅτι αὐτὴ ἡ ἀστοχαστὴ πράξις μου, νὰ βγάξω τὸ κλειδί τῆς πόρτας μου μπρὸς τὴν πόρτα τοῦ ἄλλου, ἐσήμαινε κατὰ τὸ σπῆτι πού πήγαινα. Ἦταν σὰ νὰ ἤθελα νὰ πῶ: «ἐδῶ εἶμαι σὰ τὸ σπῆτι μου», γιὰ αὐτὴ ἡ ἀπροσεξία δὲν γινόταν παρὰ μόνον σὰ σπῆτι ὅπου σχετίζομεν πολὺ. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἔκαμα ποτὲ τὴν ἀντίθετον ἀπροσεξίαν, νὰ κουνουρίσω σὸ σπῆτι τὸ δικό μου».

Ὁ Jones στὰ «Ἀρχεῖα ψυχολογίας» γράφει: «Ὅταν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ διακόψω ἐργασία σοβαρὰ γιὰ νὰ περάσω σὸ νοσοκομεῖο, πῶς συχνὰ ν' ἀνοίξω τὴν πόρτα τοῦ ἐργαστηρίου μου μετὰ τὸ κλειδί τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου ποῦ ἔχω σπῆτι μου, ἂν καὶ τὰ δύο κλειδιά δὲν μοιάζουν διόλου. Μ' αὐτὴν τὴν ἀπροσεξίαν ἐκφράζω χωρὶς νὰ τὸ θέλω καὶ θὰ προτιμοῦσα νὰ εἶμαι σπῆτι μου παρὰ σὸ νοσοκομεῖο. Κ' ἐν' ἄλλῳ ἀκόμη πού μου συνέβαινε ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, ὅταν εἶχα θέσι ὑφισταμένου σ' ἕνα ἴδρυμα πού ἡ πόρτα τοῦ ἦταν πάντοτε κλεισμένη μετὰ κλειδί, ὥστε νὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κουνουρίσω γιὰ νὰ μ' ἀνοίξουν. Πολλὰ φορὲς πήγαινα νὰ ἀνοίξω αὐτὴν τὴν πόρτα μετὰ τὸ κλειδί τοῦ σπιτιοῦ μου. Καθένας ἀπὸ τὰ τιτοῦχα μέλη αὐτοῦ τοῦ ἰδρύματος—κ' ἐγὼ τότε ἤθελα νὰ φθάσω σ' ἕνα ἀξίωμα ἀνάλογο μ' ἐκείνων—εἶχε καὶ ἀπὸ ἕνα κλειδί μετὰ τὸ ὁποῖον ἄνοιγε τὴν πόρτα, χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ περιμένῃ νὰ τοῦ ἀνοίξουν. Ἡ ἀπροσεξία μου λοιπόν αὐτὴ ἦταν ἡ ἐκφάνσις τῆς ἐπιθυμίας νὰ φθάσω κ' ἐγὼ σὲ ἰδία θέσι καὶ νὰ εἶμαι ἐκεῖ σὰ τὸ σπῆτι μου».

Ἀκόμη καὶ τοῦτο: Ἐπάνω σὸ γραφεῖο μου χρόνια τώρα βρίσκονταν τὸ ἕνα κοντά σ' ἄλλο ἐκφυρὶ πρὸ ἐξέτασιν τῶν ἀντανακλαστικῶν καὶ νήσεων κ' ἕνα διαπασόν. Μὰ μέρα ἔπρεπε νὰ πάρω τὸ τραῖνο, μόλις θὰ τέλειωναν αἱ ἐπισκέψεις τῶν ἀρρώστων. Βιαστικὸς καθὼς ἦμουν γιὰ νὰ μὴ χάσω τὸ τραῖνο χῶνος στὴ τσέπη τοῦ παλτοῦ μου τὸ διαπασόν ἀντὶ γιὰ τὸ σφυρὶ πού ἤθελα νὰ πάρω. Τὸ βάρος τοῦ μ' ἔκανε ν' ἀντιληφθῶ τὴν πλάνην μου. «Πλάνη» ναί, μὰ γιὰ νὰ δοῦμε... Ποῖος εἶχε πιάσει τελευταία φορὰ τὸ διαπασόν;.. Πρὸ λίγων ἡμερῶν ἕνα ἡλίθιο παιδί. Καθὼς τὸ ἐξήταξα ἐσαγηνεύθη τόσο ἀπὸ τὸ δια-

πασόν ὥστε μετὰ πολλὴ δυσκολία κατώρθωσα νὰ τοῦ τὸ ἀποσπῶ ἀπ' τὰ χέρια του. Μήπως ἀπ' αὐτὸ βγαίνει ὅτι εἶμαι κ' ἐγὼ ἡλίθιος; Ἔτσι φαίνεται γιὰ τὴν πρώτην ἰδέαν πού μου ἔρχεται σὸ νοῦ σχετικῶς μετὰ τὸ «σφυρὶ» (Hammer) εἶνε: «νάϊδαρος» (Chamer ἑβραϊστὶ). Τὶ σημαίνει ὅμως αὐτὴ ἡ ὕβρις; Γιὰ νὰ ἐξετάσωμε... Βιαζομένουνα νὰ πᾶω στὰ περίχωρα γιὰ ἕναν ἀρρωστον ὃ ὁποῖος καθὼς μουγράφε ὃ γιατρός του πού με καλοῦσε, εἶχε πέσει πρὸς μὲν ἀπὸ ἕνα μπαλκόνι κ' ἔκτοτε βρισκόταν σὲ κατάστασιν ἀνικανότητος νὰ βαδίσῃ. Ὁ γιατρός μου ἔγραφε ὅτι ἐδίσταζε νὰ θέσῃ διάγνωσιν μεταξὺ βλάβης τοῦ μυελοῦ, ἢ ἀλλῶς τραυματικῆς νευρώσεως, ὑστερίας μ' ἄλλους λόγους. Ἐκαλοῦμην λοιπόν νὰ λύσω τὸ ζήτημα ἐγὼ, πού στὰ ἴδια περίχωρα πρὸ ἐτῶν τῶν εἴχα πάθει μ' ἐνὸν ἀρρωστον, διαγνώσας ὑστερίαν ἐνῶ ἐπρόκειτο περὶ ὀργανικῆς παθήσεως—πολλαπλῆς σκληρώσεως. Ὁ μικρὸς σταθμὸς τοῦ σιδηδρομίου πού ἐπρόκειτο νὰ κατέβω τώρα, ἦταν ὃ ἰδιὸς μ' ἐκείνον πούχα κατέβει πρὸς λίγων ἐτῶν γιὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἀρρωστον μετὰ τὸν ὁποῖον τὴν εἶχα πάθει. Ἡ ἀπροσεξία μου λοιπόν, νὰ χάσω τὸ διαπασόν στὴν τσέπη τοῦ παλτοῦ μου ἀντὶ τοῦ σφυριοῦ, μπορεί νὰ μεταφρασθῇ ὡς ἑξῆς:

«Ἡλίθιε, γαϊδούρι πού εἶσαι! κύττα καλά αὐτὴν τὴν φορὰ μὴν τὴν πάθης καὶ πάλι, καὶ θέσης διάγνωσιν ὑστερίας σὲ ἀρρώστειαν ἀθεράπευτη, ὅπως ἔκανες πρὸς λίγων ἐτῶν στὰ ἴδια περίχωρα! Εὐτυχῶς δὲ γιὰ τὴν ψυχανάλυσίν μου καὶ δυστυχῶς γιὰ τὸ κέφι μου, ὃ ἀρρωστος αὐτός εἰς τὸν ὁποῖον τὴν εἶχα πάθει, προσβεβλημένος τώρα πιά ἀπὸ βαρεῖα σπασμωδικὴ παράλυσις, εἶχε ἐρθεῖ νὰ με συμβουλευθῇ σὸ γραφεῖο μου λίγες ἡμέρας πρὶν ἰδῶ τὸ ἡλίθιο παιδί, καὶ τὴν ἐπομένην...»

Νὰ καὶ ἕνα ἄλλο περιστατικὸ πού μου συνέβη. Εἶμαι πάντοτε προσεκτικὸς καί, καθ' ὅσον θυμῶμαι, δὲν ἔχω σπάσει ποτὲ τίποτε. Πῶς μου συνέβη ὅμως μιά μέρα πού κάθησα σὸ γραφεῖο μου νὰ γράψω, νὰ κάμω μετὰ τὸ χέρι πού κρατοῦσα τὴν πέννα μιά κίνησις τόσο ἀδεξία ὅπου ἐρρεῖσα χάμω τὸ κάλυμμα τοῦ μαρμαρένιου μελανοδοχείου μου πού βρισκόταν δίπλα μου καὶ νὰ τὸ σπάσω. Ἡ ἐξήγησις ὡς τόσο δὲν εἶνε δύσκολο νὰ βρεθῇ. Μερικὲς ὥρες πρὶν, εἶχε ἔλθει σὸ γραφεῖόν μου ἡ ἀδελφὴ μου γιὰ νὰ δῇ μερικὰς νέας ἀγοφείον ἢ ἀδελφῆς μου γιὰ νὰ δῇ μερικὰς νέες ἀγοφείον μου. «Τώρα μάλιστα! μου εἶπε: τὸ γραφεῖο σου εἶνε ὁμορφα ἐπιπλωμένο τώρα. Μόνον τὸ μελανοδοχεῖο σου δὲν πηγαίνει. Θέλει ἀλλαγμὰ». Ἐβγήκα μαζί μετὰ τὴν ἀδελφὴν μου καὶ ὅταν, ὅστερα ἀπὸ λίγες ὥρες ἐγύρισα, ἐκαρτόμησα τὸ καταδικασμένον μελανοδοχεῖο. Διέκρινα στὰ λόγια τῆς ἀδελφῆς μου τὴν πρόθεσιν νὰ μου προσφέρῃ μετὰ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν ἕνα καινούργιον καί, γιὰ νὰ τὴν ὑποχρεώσω νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὴν τὴν πρόθεσιν πού τῆς ἀπέδιδα, βιάστηκα νὰ τὴν θέσω ἐμπρὸς σ' ἕνα τετελεσμένον γεγονός; Μὰ ἂν ἔτσι ἔχει τὸ πρᾶγμα, τότε ἡ ἀπότομος κίνησις μου δὲν ἦτο ἀδεξία παρὰ μόνον φαινομενικῶς. Ἀπεναντίας ἦταν δεξιότης καὶ πολὺ σύμφωνη πρὸς τὸν σκοπὸν, γιὰτὶ, δὲν ἔσπασε κανένα ἀπὸ τ' ἄλλα κομποτεχνήματα πού ἦσαν γύρω. Φρονῶ ὅτι ἡ κρίσις αὐτὴ ἐφαρμόζεται σὲ ὁλόκληρον σειρὰν κινήσεων κατ' ἐπιφάνειαν ἀδεξίων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι αἱ κινήσεις αὗται φαίνονται βίαιαι, κτηνώδεις, καὶ συγχρόνως σπασμωδικαὶ καὶ ἀταξικαί, ἀλλὰ κυριαρχοῦνται ἀπὸ μίαν πρόθεσιν καὶ ἐπιτυγχάνουν τοῦ σκοποῦ μετὰ ἀσφάλειαν πού θὰ τὴν ἐξήλθουν πολλὰ κινήσεις μας συνειδηταί καὶ ἐκούσιαι».

Εἶνε γνωστὸν ὅτι σὸ ἀναποδογύρισμα μιᾶς ἀλατιέρας, σὸ σπάσιμο ἑνὸς ποτηριοῦ γεμάτου κρασί, σὸ πέσιμο ἑνὸς μαχαιριοῦ μετὰ τὴ μύτη σὸ πᾶνωμα, ὃ λαὸς δίδει συμβολικὴν ἐρμηνείαν καὶ θεωρεῖ καλοὺς οἰωνοὺς γιὰ τὸ σπῆτι ὅπου συμβαίνει. Μία λοιπόν ἀπρόσεκτη πράξις μπορεί νὰ βραβεύσῃ. Ἡ ἀπρόσεκτη ἐκφάνσις τῆς ἐρμηνείας, τοῦτέστι νὰ ἐκβιάσῃ τὴν εὐεργετικὴν ἐρμηνείαν, τοῦτέστι νὰ ἐκβιάσῃ τὴν εὐεργετικὴν μεσολάβησιν τῆς τύχης. Παραδείγματα τοῦ κινῆσαι αὐτοῦ δὲν εἶνε σπάνια. Περιορίζομαι νὰ ἀναφέρω ἕνα πρόχειρον δικό μου. Περάσαμε τελευταίως σπῆτι μου μιά περίοδο κατὰ τὴν ὁποία τὰ ποτήρια καὶ τὰ πιάτα παθαίνουν φοβερὰ κατὰ τὴν ταστροφή. Κ' ἐγὼ, ὃ τόσο προσεκτικὸς, εἶχα τὸ μέρος μου σ' αὐτὴν τὴν κατὰ ταστροφή. Μὰ τὶ εἶχα-

με πάθει; Τὶ μὰς ἐμελλε; Οἱ γάμοι τῆς κόρης μου ἐπρόκειτο νὰ γίνουν σὲ λίγες ἡμέρας καὶ σ' αὐτὰς τὰς ἐπισήμους περιστάσεις συνειθίζουν νὰ σπῶν ἕνα ποτήρι καὶ ἕνα πιάτο εὐχόμενοι εὐτυχίαν...

Ἡ ἀκόλουθη παρατήρησις τῆς κυρίας Lon Andreas-Salomé δείχνει ὁλοφάνερα πῶς μία ἐπιμονὴ ἀπροσεξία μπορεί κάλλιστα νὰ ἐξυπηρετῇ προθέσεις ἀνομολογήτους. «Τὴν ἐποχὴ, πού τὸ γάλα εἶχε ἀρχίσῃ νὰ σπανίζῃ—γράφει ἡ κυρία Lon—μου συνέβαινε, πρὸς μεγάλην μου ἀγανάκτησιν, νὰ τὸ ἀφίνω νὰ φουσκῶνῃ καὶ νὰ χύνεται κάφε φορὰ, πού τῶβραζα. Δοκίμασα νὰ προφυλαχθῶ ἀπ' τὸ ὁληρὸ αὐτὸ πρᾶγμα πού μου συνέβαινε, ἀλλὰ τοῦ χάκου. Τῶχνα διαρκῶς! Καὶ σημειώσατε, δὲν εἶμαι οὐτε ἀφρημένη, οὐτε ἀπρόσεκτη στὰς συνήθεις περιστάσεις τῆς ζωῆς. Ἐάν τοῦλάχιστον αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀρχίζε νὰ γίνεταί μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαίου μου σκύλλου... Ἄ, πόσο τὸν ἐλάτρευα... Τὸν ἔλεγα «Ντρουζόκ» πού ρωσικὰ θὰ πῇ «φίλος». Τ' ὄνομα αὐτοῦ τοῦ ἀξίξε, σὰς βεβριῶ, περισσότερο ἀπ' ὅτι θ' ἀξίξε σὲ ἀνθρώπου. Ἄν λοιπόν, ὅπως ἔλεγα, μου χύνονταν τὸ γάλα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ντρουζόκ, αἱ θὰ ἐξηγεῖτο τὸ πρᾶγμα... Ἄλλ' ἴσια ἴσια! ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ντρουζόκ ἔπαυσε νὰ μου χύνεταί τὸ γάλα. Ἡ πρώτη μου ἰδέα ἦταν ἡ ἀκόλουθη: Τὸ γάλα δὲν φουσκώνει πιά καὶ δὲν χύνεται. Τόσο τὸ καλύτερον, γιὰτὶ ἐκεῖνο πού θὰ χύνονταν σὸ καμινέτο καὶ χάμω δὲν θὰ χρεαζόταν πιά γιὰ τίποτα... Καὶ συγχρόνως ἐβλεπα μετὰ τὴν φαντασίαν μου τὸν φτωχὸν μου Ντρουζόκ νὰ κάθεται μπροστὰ μου ὅλος μᾶτια καὶ αὐτιά, καὶ νὰ παρακολουθῇ σοβαρώτατα τὴν ἱεροτελεστείαν τοῦ βρασίματος, μετὰ τὸ κεφάλι λιγάκι πλαγιασμένο σὸ πλευρὸν καὶ σεῖοντας τὴν ἀκρὴ τῆς οὐρᾶς του, ἀπολύτως βέβαιος γιὰ τὴν μεγαλοπρεπὴ ἀτυχίαν πού θὰ ἐπεσφράγιζε τὴν ἱεροτελεστείαν αὐτὴν τοῦ βρασίματος. Τὸ πᾶν τότε ἐγίνε εὐεξήγητον καὶ φωτεινὸ γιὰ μέ... Ἀχ, ναί. Τὸν ἀγαποῦσα περισσότερο καὶ ἀπ' ὅσο ἐνόμιζα...»

Τ. ΦΡ

ΜΙΛΛΕ.—Ἡ ἀνοιξις.

(Ἀνήκει εἰς ἰδιωτικὴν συλλογὴν)

ΤΙ ΕΙΔΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΑΣ ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΟΣ ΠΡΟ 250 ΕΤΩΝ

Μαχμούτ ο 4ος και το κυνήγι του στη Λάρισα. Πώς πεντακόσιοι τόσο άνθρωποι σκοτώθηκαν σ' ένα μπλοκάρισμα.—Το πάθημα του Μεγάλου Μουφτί.—Η σωματεμπορία και το παιδομάζωμα.—Η ανταμοιβή ενός τροπάνου που έσωσε τον Πα'ισαχ.

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΣ ΕΚΔΟΘΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΠΕΡΝΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Κατά το 1665 α' σέσεις του Λουδοβίκου 14ου και της Πύλης ήταν άρκετα τεταμένα. Ο Σουλτάνος Μωάμεθ ο 4ος είχε πολλούς λόγους να είνε δυσφορημένος από την Γαλλική πολιτική, η οποία εκτός των άλλων ένεσχε παντοιοτρόπως τους Βενετούς. Έξ' άλλου η Πύλη υπέβαλε διαρκώς εις διαφόρους διαστροφές και καταστροφές τους Γάλλους διηκούς εις την Ανατολήν μέχρι του σημείου να φυλακίσουν και αυτόν τον Γάλλον πρέσβη de la Haye-Vantelet, διά να τον κρατήσουν ως όμηρον προς τελειωτικόν διακανονισμόν ενός χρηματικού ζητήματος. Άνεξαρτήτως όμως της συμπεριφοράς της Πύλης, το γαλλικόν εμπόριον είχε πάρει τον κατήφορο εξ' άλλης αφορμής, πολύ σοβαρότερης. Η διαβόλος δι' αυτού άκροτηρίου της Καλής Έλπίδος είχαν επιτρέψει 'στους Άγγλους και 'Ολλανδούς να μεταφέρουν κατ' εύθειαν διά θαλάσσης τα εμπόρευματά των 'Ινδιάν, ενώ πρότερον μετακινούντο με καραβάνας μέχρι των Ανατολικών ακτών της Μεσογείου όπότεν οι Γάλλοι τα ήγόραζαν και τα διέθετον εις την Εύρωπην. Ο Λουδοβίκος 14ος και ο Κόλμπερ άπάντι του κινδύνου αυτού του γαλλικού εμπορίου στην Ανατολήν εξέστρεψαν να έλθουν εις συνεννόησιν με τον Μωάμεθ τον 4ον να του υποδείξουν ότι και οι εισαγωγές των 'Οθωμανικών λιμενων δεν έθι-ότι μία φιλική συνεννόησις μεταξύ των θα ήδύνατο και τον Σουλτάνον να προστατεύσιν από ένα τοιοιτον κίνδυνον και εις την Γαλλίαν να έσώζην την πρώτη της εμπορικόν υπεροχήν εις το δόση της νυχτί 'στη Μπάμπα, όπως και μετς, ήθελε να μας χαιρέτησιν, όταν έμιας δι' ημουν καθολικός ιερωμένος. Ήταν 'Ιταλός και τον είχαν πάρει οι Τούρκοι από παιδι και τον είχαν τουρκένη, κατοικώντας δε σε ένα χωριό κοντά 'στη Λάρισα. Θυμίσαν όμως πάντα τη θρησκεία των πατέρων του και έδωκίμασε μεγάλη ευχαρίστησι, που με είδε και μου φίλησε το χέρι. Αυτός μου διηγήθηκε πολύ περιέργη πράματα γι' αυτά τα κυνήγια του Σουλτάνου. Μου είπε ότι όλα τα χωριά εκεί γύρω ήταν υποχρεωμένα να του προμηθεύουν κατά αναλογία τον πληθυσμού κατ' ένα, είκοσι χιλιάδες ανθρώπους που τους μεταχειριζότανε για να κυκλώνουν τα δάση και να αναγκάζουν τα κυνήγια και τα άγρια θηρία, να βγίνουν από 'κει και να περνάν σε μία πεδιάδα που ήταν στη

στη Λάρισα, όπου ήταν και ο Σουλτάνος με την αυλή του, για να το μοσχοπουλήσουν 'στους πασάδες. Οι Τούρκοι φέρουνται συχνά ήμερα στους σκλάβους των και τους αφήνουν τη θρησκεία τους όταν είνε μεγάλοι, τα παιδιά όμως τα προσληνίζουν πάντοτε 'στών Ισλαμισμό. Είνε όμως και Τούρκοι, που φέρνουν πολύ σκληρά 'στους σκλάβους τους.

»Συμβαίνει και εδώ πως και με τα άλογα. Όταν περνουν σε χέρια καλού άφεντικού δεν τα παραβάνουν στη δουλειά και τα τρέφουν καλά, είνε όμως και άφεντικά, που τα χτυπάν, τα κακοτρεχουν και τα φοβάν 'στη δουλειά. Στην Κωνσταντινούπολι ένας Τούρκος έχοις με ένα μπαλτά το κεφάλι ενός σκλάβου τον, Γάλλον μάλιστα, διότι δεν ήθελε να άλλαξοιτο στη.

»Όταν φθάσαμε στη Μπάμπα, που απέχει εξη λείγες μακριά από τη Λάρισα, είδαμε μεγάλες προετοιμασίες στο κυνήγι, που δάκαμε ο Σουλτάνος για μερικόν καιρό εκεί. Είδα ως διακόσιους ανθρώπους, που οδηγούσαν καθένας από δυο λαγυγκά πεντάμορφα με μεγάλα αυτιά κοσμάμενα ήταν δε τα σκυλιά μαρκαιομένα με διάφορα χρώματα, κόκκινο, πράσινο και γεράνιο, που μου φαίνεται πως θα ήταν καμμένα με μπαγιό. Είδα ακόμα να περνάν τέσσερες χιλιάδες χωριάς που βάδιζαν σε τετράδες, ανάμεσα τους δε έπαιζαν νταβούλια και ζουρνάδες. Ήταν άπληστοι μονάχα με μεγάλες άγκιλιες, είδα όμως και μερικους, που είχαν 'στο ζωνάρι τους και μικρούς μπαλτάδες. Ένας από αυτούς, που περσάν τη νυχτί 'στη Μπάμπα, όπως και μετς, ήθελε να μας χαιρέτησιν, όταν έμιας δι' ημουν καθολικός ιερωμένος. Ήταν 'Ιταλός και τον είχαν πάρει οι Τούρκοι από παιδι και τον είχαν τουρκένη, κατοικώντας δε σε ένα χωριό κοντά 'στη Λάρισα. Θυμίσαν όμως πάντα τη θρησκεία των πατέρων του και έδωκίμασε μεγάλη ευχαρίστησι, που με είδε και μου φίλησε το χέρι. Αυτός μου διηγήθηκε πολύ περιέργη πράματα γι' αυτά τα κυνήγια του Σουλτάνου. Μου είπε ότι όλα τα χωριά εκεί γύρω ήταν υποχρεωμένα να του προμηθεύουν κατά αναλογία τον πληθυσμού κατ' ένα, είκοσι χιλιάδες ανθρώπους που τους μεταχειριζότανε για να κυκλώνουν τα δάση και να αναγκάζουν τα κυνήγια και τα άγρια θηρία, να βγίνουν από 'κει και να περνάν σε μία πεδιάδα που ήταν στη

μένο ένα μεγάλο πάλο ασφαλισμένο γύρω με γερή φράχτη, για να το προστατεύη από τα άγρια θηρία. Έκει άνεβαρμένος ο Σουλτάνος με την ακολουθία του έφφαινανταν βλέποντας να περνάν και να ξεπερνάν από μπροστά του τα διάφορα ζώα του δάσους καθώς τα κυνηγούσαν από τη μία πλευρά και τραβούσαν εκείνα κατά την άλλη, για να γυρίσουν πάλι, σαν τα κυνηγούσαν και από 'κει. Το μπλόκο γινόταν λίγο λίγο στενότερο, ως που να σχηματίσουν οι είκοσι αυτές χιλιάδες άνθρωποι τριπλές γραμμές γύρω στην πεδιάδα. Με αυτόν τον τρόπο ο Σουλτάνος από το πάλο υπορούσε χωρίς κίνδυνον κανένα να φωνέη όσα ήθελε και να βλέπη πως τα σκυλιά επέλαιβαν με τα άγρια θηρία, τα οποία πολλές φορές χυμούσαν και κατ' επάνω των ανθρώπων που έκαναν τον πάλο και έσκόταναν και έπληγώναν πολλούς απ' αυτούς. Έμαθα πράγματι, ότι σε ένα τέτοιο κυνήγι, που έκανε ο Σουλτάνος 'στην Λάρισα λίγον καιρό πριν, έθιγχαν απ' αυτή την αιτία ως πεντακόσιοι άνθρωποι. Ο μεγάλος καίμακάμης με το να είνε φιλόπληκτος άνθρωπος έπειράχτηκε απ' αυτόν τον γούδω και είπε και σκόρπισαν τα κουράρια τους 'στο δρόμο, που θα πέραγε ο Σουλτάνος, για να καταλάβη βλέποντάς τα πόσο όλεθριο είνε του είδους αυτού το κυνήγι στο λαό του, και να μη το ξανακάνη.

»Ο Σουλτάνος εξηπάσθη βλέποντας τόσο πιώματα και ο καίμακάμης εδρε την περίστασι να του ειπή ότι ήταν και πολλοί άλλοι άνομα, που χάθηκαν έτσι σ, αυτό το κυνήγι. «Αί πολλή καλή του άπάντησε ο μεγαλειότατος, πάντα θα πέθαιναν—μία φορά και αν δεν πέθαιναν εδώ, θα πέθαιναν αλλού». Αυτό ήταν όλο, που κατάφωσσε ο καίμακάμης με την πονηριά του, γιατί δεν μπορούσε τίποτα να μετρίσση το πάθος του Σουλτάνου 'στο κυνήγι. Στην Ανδριανούπολι, όταν είμαστε, έκυνηγούσε μία μέρα με μερικους αλκούς του, γιατί δεν βγαίνει πάντα στο κυνήγι με τόσον κόσμο, όπως τη φορά αυτή. Καθώς λοιπόν έκυνηγούσε ένα λάρι σε καί βαλόνους παρκαταίει το άλογο του σε ένα χανάκι και πέφτει στο νερό μαζί με το Σουλτάνο. Το νερό όμως σε κείνο το μέρος είχε πολύ βάθος και ο Μεγαλειότατος τα βρήκε σκοπό, όταν ένας τροπάνος, που βρισκότανε 'κει είχε την έμπειρία να του πετάξη τη σκούφια του όπου ήταν κρυμμένη ή μία άκρη του τουρμπανιού του κρατώντας την άλλη άκρη του 'Ο Σουλτάνος άρπαξε την άκρη του τουρμπανιού που του έφερε η σκούφια και έτσι έσπαση δυνατό να τον τραβήξουν νερό κι' αββάθο από το νερό, γιατί το τουρμπάνι από είνε μακρύ ως δεκα πέντε και είκοσι άκουα πηχες. Είνε λοιπ όλο από πανί, που την τυλίγουν. Δόλωμα στη σκούφια κατά διευκόλυνον τρώγους και κατά το πρόσωπο που την φέρνει ώστε να αταγνυνοίξη κανένας από το δέσμο του τουρμπανιού με τι κοινωνικής αξίας άνθρωπο έχει να κινή. Ο έμπειρος τροπάνος πλεία δεν είχε που να κούπη τη χαρά του. Είχε εδρε ή ώρα, που η έμπειρία του θα τουκανε την τύχη του. Που νέξερε όμως ο δόλιος πως την έμπειρία του αυτή την διάλεξε ή μοίρα του για τον άφανισμό του. Γιατί αυτό έσπαση ο έλεος του. Ο Σουλτάνος μη υποφέροντας να χωσώη τη ζωή

Είπε την τελευταίαν της λέξιν, ή άκαδημαϊκή τέχνη, διά να ζητή νέους δρόμους ή σημερινή; Όχι, άναμφιβόλως, αλλά το ανθρώπινον πνεύμα στρέφεται διαρκώς προς νέους δρόμους, να πράγματα, απ' τα ποια να κεί μένει κι όταν καλύσσουν—έκείνο που άποτελει έκάστοτε την πρόδον, την συμβολήν εις την πρόδον έκάστης εποχής. Όπως δήποτε ή σημερινή τέχνη ταλαντεύεται περί βάρα, προσπαθεί να εκφύνη από την άκαδημαϊκήν εκδήλωσιν εις τις τρεεις κλασικας διαστάσεις του δίκου κόσμου, το ήθος, το πάθος και το βάθος προσθέτει και την τεταρτην, την επίδρασιν του φωτός επί των τριών προηγούμενων. Προσπαθεί να νεωτερίση. Άλλοτε δέν ενδιαφέρεται διά τας τρεεις διαστάσεις αλλά μόνον διά το βάθος, την συνισταμένην τρόπον τινά των τριών διαστάσεων. Άλλοτε το φως είνε χωρίς ημισίαν διά τον σύγχρονον ζωγράπον, ενδιαφερόμενον διά την έντυπωσιν που προσέχει πίπτον

τάς «άνακαλύψεις» του μακριά του Γαβριλίδου, του «Σκρίπ» και άλλων. Από τότε έδωσε μέγα τάλαντον σχεδιαστού, το όποιον άλλως τε είνε και ο κύριος άξων της τέχνης του. Κατά το 1900 δεκαστικό έτος (έγεννήθη το 1882), έφυγε για το Παρίσι όπου, σκεδόν άμέσως, έδημοσίευσε σειράν σχεδιασμάτων εις τα κυριότερα σατυρικά φύλλα το «Rire», το «Assiette au Beurre», το «Sourire», το «Frou-Frou» και άλλα, γενόμενος άμέσως γνωστός. Εις το «Assiette au Beurre» έδωσε σειράν φύλλων άληθομνήτων, όπως είνε: «Ο νιος του ανθρώπου, ή δόξ ηδύλα Παί και το όνομα των κωδώνων.

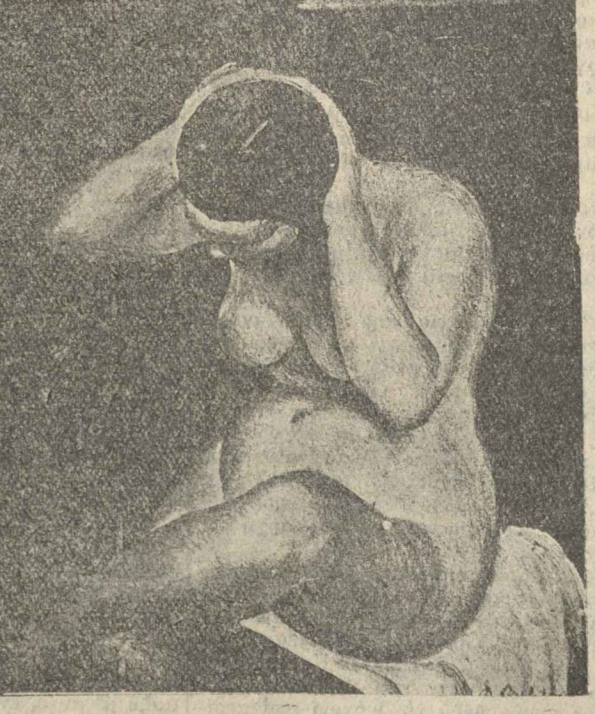
»Όταν ο Διευθυντής του Γερμανικού «Lustige Blätter» έχασε τον αγαπητόν εις τους άναγνώστας του «Έλλεμαν, έπήγεν εις το Παρίσι και έπεισε τον Γαλλόν να δοκιμάση την ζωήν της γερμανικής προετοιμής. Ένθυμώμαι τους ένδοιμους του Γαλλόν, μη άποφασίζοντας να αφήση την παρισινήν ζωήν

Έξοδος τότε εις ένα όροστο άετέλ εις την πλατεία Τζον κοντά εις την Πόρτ-Μαγιό ήμουν—έκει—κάθε απόγευμα εργαζόμενος μαζί του και όταν έφυγε έμεινα μόνος. Μόλις έπέρασαν τρεις μήνες να σου τον άπενέχεται, νοσταλγικός έραστής της παρισινής ζωής και όταν έπεισθη πάλιν να φύγη, δέν έφρόδυνε να επανέλθη, όριστικώς πλέον και άποφασισμένος να μη ξανακάμη άπιστίες εις το Παρίσι. Από τότε αρχίζει δεύτερα περίοδος εργασίας. Όχι πλέον σχεδιασμάτα δι' έφημερίδας, συνθέσεις με πλούσια χρώματα, πάντοτε προς νεωτέρους δρόμους άνοιγόμενος, και πάντοτε επιτυγχάνων και θαυμαζόμενος. Ο μεγάλος Φορσν άνταλλάσσει σχεδιασμάτα με τον Γαλλόν, άποκαλείται jeune maistre, εκθέτει εις τους Όμολογούς, εις την Νασιονάλ εις το Σαλόν γι' Ωνόν, εις τους Έντεσαντάν. Συγγενότως ή χαρακτηριστική των έλκνει και γίνεται γρήγορα, ή χαλαρή άμα τη εμφάνεισιν του, και εις την μακαρικήν μαίτρε.

Εικονογραφεί διά έυλογραφίας πολλά πολυτελή βιβλία και εκδίδει ένα τετράδιον με τέσσαρες έυλογραφίας, με θέματα ρωπογραφίας. Δέν σταματά δε ως εδώ. Συνθέσεις, τοπία και πρό παντός έυλογραφία τον οδηγούν από επιτυχίας εις επιτυχία και σήμερον ή γαλλική τέχνη τον άμφοβήτει από την Έλλάδα.

»Η έυλογραφία του Γαλλόν είνε τρόπον τινά ή συνέπεια του τάλαντου του Γαλλόν, γράφει ο γάλλος κριτικός Γκαμπούρι, αλλά αί άρεταί του φαινόνται περισσότερο εις τας συνθέσεις του. Πάντοτε άριστικός, πάντοτε πρωτότυπος, χωρίς καλλιτεχνικά τεχνάσματα, έραστής της ένάλτης της οκιάς και του φωτός, έγγίζει τας κορυφάς της τέχνης με μίαν απλότητα, με καί το αυτόματον, χωρίς φαινομενικήν προσπάθειαν. Γράφωχωρίζεται νομεικήν διότι σπ α θ ε α ν. Γράφωχωρίζεται νομεικήν διότι σπ α θ ε α ν. Γράφωχωρίζεται νομεικήν διότι σπ α θ ε α ν.

έπ' των χρωμάτων και των επιφανειών. Τα προϊόντα της νέας τέχνης προκαλούν θυέλλας διαμαρτυριών ή ύστερικούς κλαυμούς. Φαίνονται εις μερικους κριτικούς κλασικά, ανάλογα με τα μεγάλα έργα της αρχαίας τέχνης και της Αναγεννήσεως. Άλλά καλόν θα είνε, παρά τας φωνασκίας των νεωτεριστών προσληντών, να αφήσωμεν όλίγον τον χρόνον να κρίνη διά την αξίαν της νέας τέχνης και ίδιως αν άναγνωσθή όλοσύνως και παγκοσμίως. Έν τούτοις πρόχαιμος κριτής θα όμολογήη ότι μεταξύ των σκαμμάτων των άντιπροσυνόντων και των τολμημάτων των όποια ένθαρύνει ή άγορά των έργων και έπιδέξοι έμποροι είκόνων, πολλοί από τους σημερινούς ζωγράφους χωρίς να άπομακρυνθόν από τους αιώνιους νόμους της τέχνης και τας αισθητικές άρχάς, πραγματικώς διευθύνουν την τέχνην εις νέας όδους.

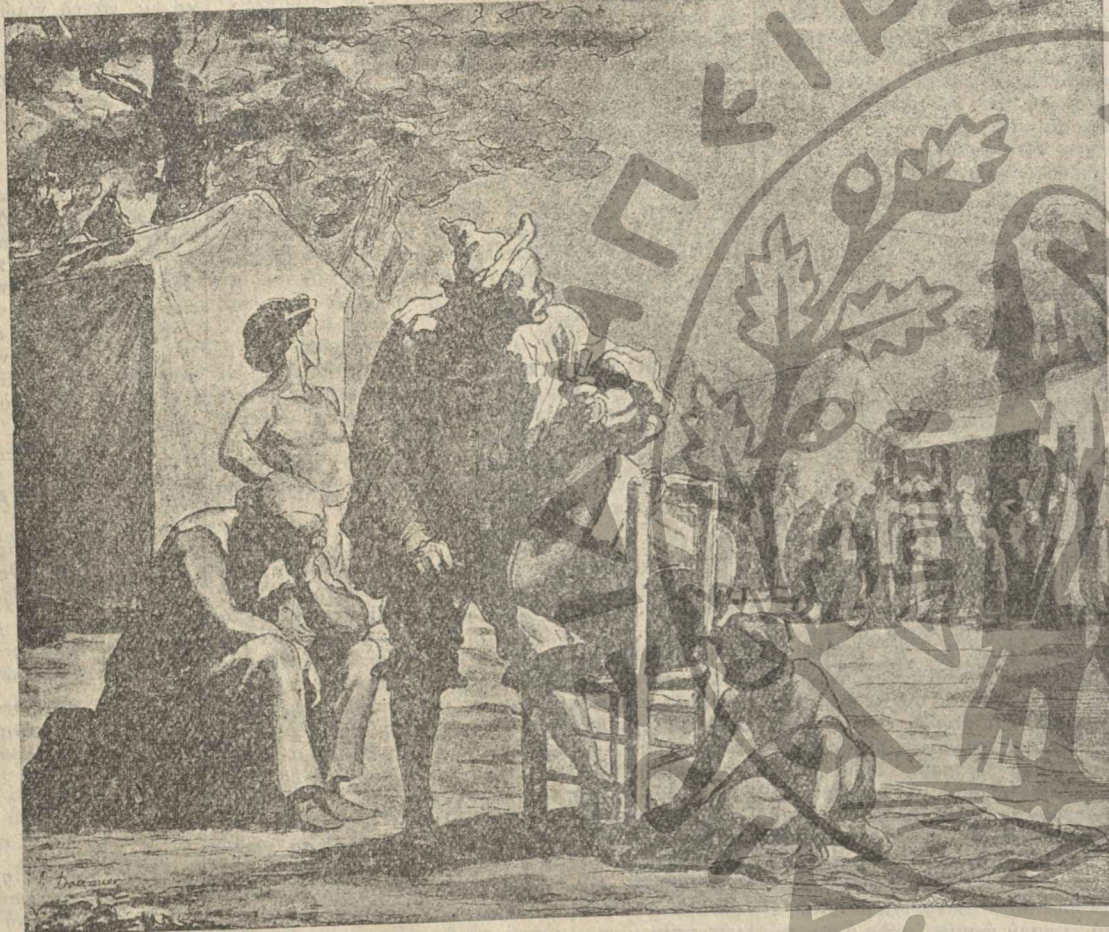
»Αν από το νέον πνεύμα έξηλθεν ο κυβιστικός και ο άστυματικός ρυθμός, ως μία επαναστατική εκδήλωσις κοντά της άκαδημαϊκής τέχνης, και αν πολλοί την άπλόστην εξέτειναν μέχρι της άφελείας και την άφέλειαν μέχρι μωρίας, δέν πρέπει να παραβλέψωμεν ότι μεταξύ των μυστών της σημερινής τέχνης υπάρχει ένας Σελάν, ένας Ματίς, ένας Σεγκον Ζάκ, ένας Πικασσό, ένας Ουτρέλλο και τέλος ένας Γαλλόνς ο όποιος μάς ενδιαφέρει και ιδιαιτέρως διότι είνε Έλληνα και ίσως ή έλληνική ψυχοσύνθεσίς του να του δίδη την δύναμιν να άνανεώη την τέχνην ποιούμενος από την αιώνια πηγήν του ωραίου και του άληθινού.

»Ο Γαλλόνς επέλασει επί μακρόν διά να παρουσιάσθη όποιος είνε σημερινός: ένας διάδασκαλος της νέας τέχνης άνευ υπερβολών και με τετραγώνους βάσεις επί των όποιων σταματά ή άσυστηρά κριτική. Κάτι από την έλληνικήν ψυχήν του πλανώται εις τα έργα του, μία άρμονία και μία ισοζυγιστική ιδέαν, μία σύνθεσις χωρίς μυστικά, και αί τέσσαρες διαστάσεις, μη εξαιρουμένης και της περιήφου τεταρτης, συμβάλλουν διά να δώσουν εις τα έργα του μίαν άληθινά κλασικήν νοοτροπίαν. Όπως άρχισεν, από την γραμμήν, έμεινε λάτρης αυτής και ή μορφή μετά της συνθέσεως άποτελούν την κυριότεραν προσπάθειαν της τέχνης του. Τον ενδιαφέρει περισσότερο παντός άλλου ή πλαστική διαμόρφωσις των συνθέσεών του, το βάθος των άντικειμένων, ή άρμονία των γραμμών. Το χρώμα διά τον Γαλλόνν είνε καί δευτερεύον, καί βοηθητικόν διά να εκφράση την ιδέαν του.

»Ο Γαλλόνς ήρτισε το καλλιτεχνικόν του στάδιον πολύ ένωρίς. Οι παλαιότεροι Άθηναίοι ένθυμούνται τον Γαλλόνν μόλις έφηβον, συνεργάτην πολλών έφημερίδων, της «Ακροπόλεως» κυρίως (ήτο μία από

βλάψουν την άρμονίαν των γραμμών του, την σοφίαν της συνθέσεώς του, την πλαστικήν ρομαλεότητα των δημιουργημάτων του. Κάποτε ένθυμεί τον Θεοτοκόπουλον όπως εις την Μητρότητα, αλλά γρήγορα ό θεατής βλέπει καί πρωτότυπον και καί ατομικόν το όποιον εξαλείφει την ιδέαν της μνήσεως. Το εκφραστικότερον, το άραιότερον των έργων του είνε άνομιφιστητικώς το παιδί με το έλλειο άλογο. Άλλ' εις ποίον έργον του Γαλλόνν δέν δεικνύεται, ό ιδιότητος δημιουργός;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΤΩΜΙΕ.—Ο σελτιμπάγκος.

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΝ ΜΠΑΪΚΛΙΝ Ο ΑΝΗΣΥΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΙΣΙΘΑΝΑΤΟΣ

Ἡ αὐτοπροσωπογραφία του.

Τὸ 1827 εἰς τὴν Βασιλείαν ἐγεννήθη ὁ Ἀρνόλδος Μπαϊκλιν ὁ ἀναμφισβητήτως σπουδαιότερος τῶν Ἑλβετῶν ζωγράφων καὶ ἓνας ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς τέχνης τοῦ 19 αἰῶνος, τοῦ ζωηροῦ καὶ ἀνησυχίου αἰῶνος τοῦ Μυσσέ.

Εἰς τὴν ζωὴν του, ὅπως καὶ εἰς τὴν αἰσθητικὴν του, βλέπει κανεὶς κατὰ τὸ ἀνήσυχον καὶ τὸ ἀνικανοποίητον. Εἰς τὴν τέχνην ἐπεδόθη ἐνωρίς. Ἐσπούδασεν εἰς τὸ Ντύσσελτορφ. Ἐκεῖ εἰργάσθη πολὺ, ἐμελέτησε τοὺς Γερμανοὺς ζωγράφους χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῇ καὶ νὰ κάμῃ ὑποχωρήσεις εἰς τὴν αἰσθητικὴν του ἀντίληψιν. Ὑγιῆς καὶ ἀληθινὸς καλλιτέχνης ἐπάλασε μὲ τὰ ἰδανικά του, ἐδοκίμασε τὰς πικρίας καὶ τὰς θλίψεις τῶν ἐπαναστατικῶν καὶ ἀνησυχῶν πνευμάτων χωρὶς νὰ νικηθῇ καὶ νὰ καμφθῇ. Ἐφυγεν ἀπὸ τὸ Ντύσσελτορφ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Παρίσι. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 μὲ τὰ αἵματηρά ἐπακόλουθά της, ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ Μπαϊκλιν καὶ ἐπέθεσε μίαν σφραγίδα στυγνῆς δραματικότητος ἣ ὅποια, μὲ ὅλα τὰ λαμπρὰ χρώματα ποὺ ἐνέδνε τὰ ἔργα του, εἶνε μεγαλόστομος καὶ ἐμφανής.

Ἀπὸ τὸ Παρίσι πηγαίνει εἰς τὴν Ρώμην. Ἐκεῖ πλέον ἡ ζωὴ του γίνεται ἀληθινὰ μαρτυρικὴ. Ἡ τέχνη του δὲν ἀναγνωρίζεται παλαίει μὲ τὴν περιφρόνησιν τοῦ κόσμου, μὲ τὴ φτώχεια, μὲ τὴν ἀσθένειαν, μὲ τὴν πείνα. Μόλις τὸν συγκρατεῖ εἰς τὴν ζωὴν ἓνα κορίτσι τοῦ λαοῦ, ἡ Ἀγγέλα Πασκουτσι ἣ ὅποια τοῦ δίδει θάρρος, τοῦ ἐμπνέει ἐγκατέρησιν εἰς τὴν ζωὴν καὶ μετ' ὀλίγον γίνεται σύζυγός του. Εἰς τὴν Ἀγγέλα Πασκουτσι, ἡ Τέχνη ὀφείλει ὅτι διέσωσε πολλὰ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Μπαϊκλιν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν. Ὁ Μπαϊκλιν δὲν ἔμενεν εὐχαριστημένος ἀπὸ ὅτι ἔκαμνε καὶ τὸ ἄφηγεν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ τὸ ἐξετέλει τελειότερον ἢ τὸ ἐξετέλει ἀκόμη μίαν φορὰν.

Γεράτος ἐλπίδας, μὲ νεαν ζωὴν φεύγει ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ κατευθύνεται πρὸς τὴν Γερμανίαν. Εἰς τὴν Βεῖμαρηγ, μετὰ τὸ Μόναχον, ἀναγνωρίζεται ἡ τέχνη του. Μία θέσις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῷ προσφέρεται. Ἡ ζωὴ τοῦ γίνεται πλέον εὐχάριστος, ἡ τύχη φαίνεται ὅτι τὸν εὖνοεῖ, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἐνθυμεῖται τὸν ἥλιον τῆς Ἰταλίας, ποὺ χρυσώνει τὰ ὥραια μάρμαρα, τὰ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰ τραγικὰ τοπία μὲ τὰς κυπαρίσσους. Τὸ σκότος τῆς ψυχῆς του χρειάζεται τὸ φῶς καὶ τὴν εἰδυλιακὴν ποίησιν τῶν χαρμωσύνων καὶ λάδων τῆς Καμπανίας καὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδριατικοῦ. Ἐκεῖ συνέθεσε, τὴν περίφημον «Βίλλα στὸ πασσαλάσιον». Ὁ διάκοσμος, τραγικὸς καὶ μεγαλοπρεπής, θὰ ἦτο ὥρσιος διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σκηνογραφία διὰ τὰς Τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου. Ἡ τέχνη του τώρα ἀπλώνεται μὴ ἀπλότης τὸν κυριεύει τὰ ἀντικείμενα εἶνε ἀτελῆ, τὰ δένδρα ἀναληθῆ ἀλλὰ τὸ σύνολον εἶνε κατὰ τὸ τέλειον καὶ κατὰ τὸ ὑπεραληθές-δημιουργία σωστῆ νέας φύσεως εἰς τὴν ὅποιαν πλανῶνται τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας του. Ἡ «νῆσο: τῶν νεκρῶν» εἶνε ἔργον τῆς περιόδου ταύτης καὶ εἶνε τὸ κλασικώτερον ἔργον τῆς μορφῆς τῆς τέχνης του.

Ἡ γλυπτικὴ δὲν τὸν ἀφίνει ἀδιάφορον Αἰ προσωπογραφίαι του, ὑπερβολικαὶ καὶ σχεδὸν σατυρικαί, τοῦ δημιουργοῦν δυσάρεσκειας καὶ φεύγει πάλιν διὰ τὸ Μόναχον. Ἐκεῖ συνθέτει πλείστα τῶν ἔργων του. Εἰδύλλια, ἱστορικὰ θέματα καὶ μυθολογικὰς σκηνὰς ἀπρόοπτος. Ἡ ἀρχαία μυ-

θολογία ἐνδύεται νέον ἔνδυμα, σχεδὸν σύγχρονον. Εὐσάρκες καὶ γεμάτες χυμὸν Νηρηίδες παίζουν εἰς τὰ σμαράγδινα κύματα μεταξὺ θαλασσίων τεράτων. Παχύσαρκοι καὶ προγάστορες τρίτωνες ἡδύνονται εἰς τὸ θέαμα τῶν ροδοπαρείων Ναϊάδων, φυσοῦν εἰς κογχύλας συναγείροντες τοὺς θαλασσίους ἵππους τῶν καὶ συγκικῶντες τὰ κύματα.

Σηναὶ ἀλληγορικαὶ ἀποτελοῦν τὰ θέματα τῶν συνθέσεών του. Ἡ ζωὴ μὲ τὴν λατινικὴν ἐπιγραφὴν «Breve somnium vita» εἶνε μία ἀπὸ τὰς πλέον χαρακτηριστικὰς συνθέσεις του. Περί μίαν μεγαλειώδη βρύσιν αἱ διάφοροι ἡλικίαι τοῦ ἀνθρώπου παρίστανται. Εἰς τὸ νερὸ, σκοτεινὸν μὲ τὰς σμαραγδίνους ἀνταυγείας, παίζουν δυὸ βρέφη μὲ τὰ φύλλα μαργαριτῶν ποὺ ξεφυλλίζουν εἰς τὸ ρυάκιον τῆς ζωῆς· λίγο παραπᾶνω μίᾳ νέᾳ γυναῖκα εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας, λάμπουσα ἀπὸ ὑγείαν καὶ πόθον, ἀντικρύζει τὸν σφριγῶντα ἄνδρα ἐφιππον ἀπερχόμενον εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὰς περιπετείας τῆς ζωῆς· εἰς τὴν κορυφὴν τῆς εἰκόνης ὁ Θάνατος ἐτοιμάζεται νὰ ἀποκεφαλίσῃ ρικνὸν καὶ κακόμοιρον ὄν, δυσδιακρίτου φύλου, κουρασμένον ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὸ γῆρας.

Ἡ νῆσος τῶν νεκρῶν, ἐμπνευσμένη, καθὼς λέγουσιν ἀπὸ τὸ νησάκι τῆς Κερκύρας, μὲ τὰ σκοτεινὰ κυπαρίσσια, εἶνε ὅλη ἡ τεχνοτροπία τοῦ Μπαϊκλιν. Τὸ ἀκάτιον τοῦ Χάρωνος ὁδηγεῖ εἰς τὰ κελαινὰ βάθη τοῦ βραγῶδους τοπίου τὴν ψυχὴν λευγεμονοῦσαν καὶ ἀγαλλμένην, «ὅτι ἡτοιμάσθη αὐτῇ τόπος ἀναπαύσεως». Τὰ μεγάλα βαθυπράσινα κυπαρίσσια ἐπιτείνουν τὸ ἐκ τοῦ θανάτου δέος, ἀλλὰ καὶ γεμίζουν τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν μὲ τὴν ἡρεμίαν τῆς ἀπολυτρώσεως.

Φαίνεται ὅτι ὁ Μπαϊκλιν ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ νῆσος τῶν νεκρῶν ἐνθυμιζεῖ καταπληκτικῶς τὸ ὄραιο νησάκι τῆς Κερκύρας ποὺ καθρεφτίζεται εἰς τὰ νερὰ τοῦ Κανονιοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλα τοπία

του, ἰδίως ἡ βίλλα στὸ παραθαλάσιον, εἶνε πιστὴ ἀντιγραφὴ μιᾶς τοποθεσίας τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Ζακύνθου, καὶ ἡ ἔπαυλις εἶνε ἡ ἔπαυλις Λούνη μὲ τὸ δωρικὸν πρόστυλον τῆς καὶ τοὺς κλιμακωτοὺς βράχους τῆς, τοὺς κατερχομένους εἰς τὸν ὑπὸνυμον λιμενίσκον.

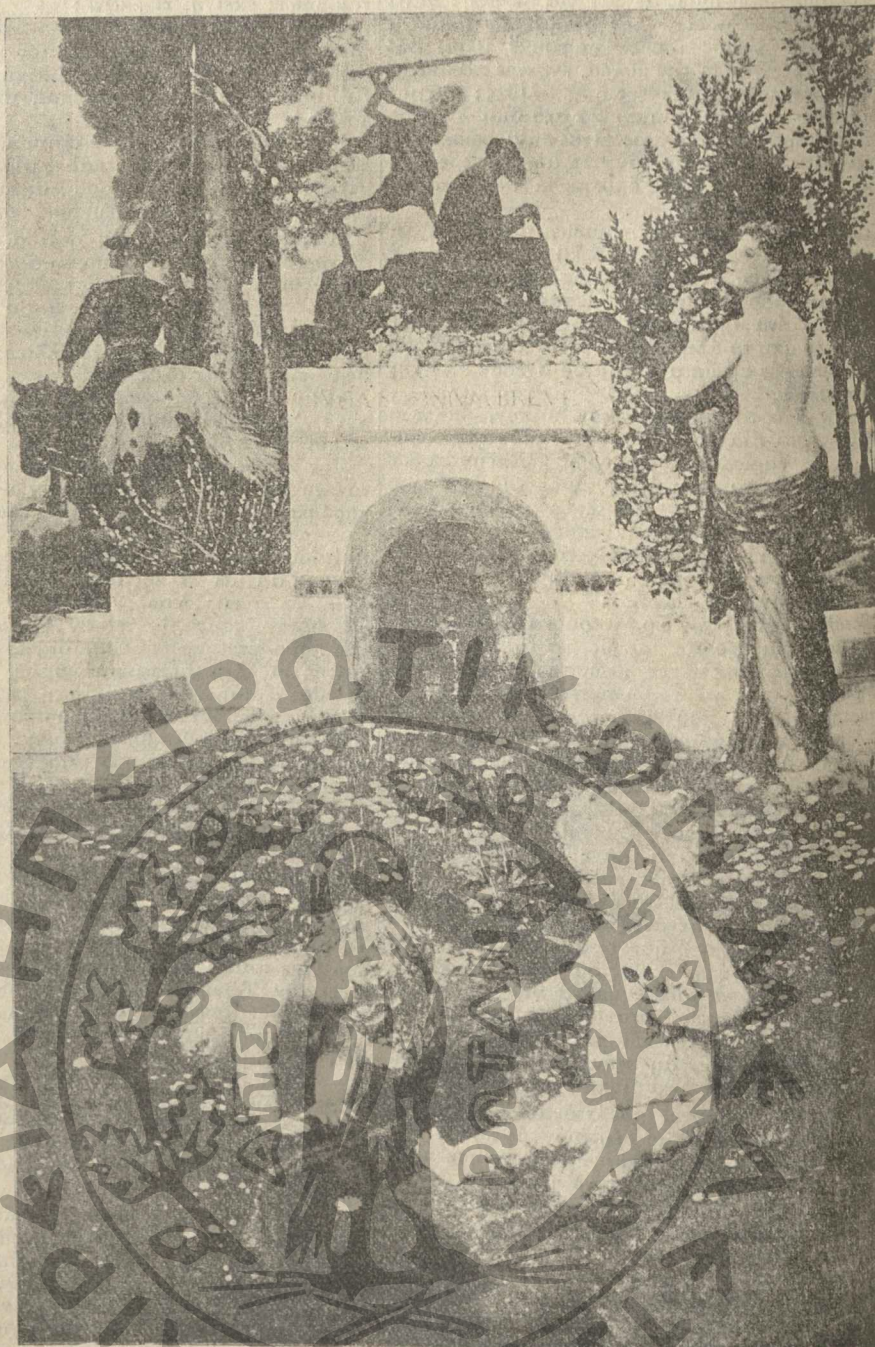
Ὁ Μπαϊκλιν ἔφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, δυσάρεστον, ἀλλὰ ὅταν τῷ 1901 ἀπέθανεν ἐκούσιος ἐξέριστος εἰς τὴν φλωρεντία, δὲν τὴν ἐλησμόνησε καὶ ἐκληροδότησεν εἰς αὐτὴν δεκάδα μεγάλων πινάκων τοῦ καὶ ἄλλους μικροτέρους.

Ἀπὸ αὐτὰ ἀπετελέσθη μικρὸν μουσεῖον τὸ ὅποιον παρὰ τὴν μικρότητά του, κρατεῖ οἶχμάλωτον τὸν θεατὴν.

Τὸ ἔργον τοῦ Μπαϊκλιν θέλει πρὸ παντός μὲ τὴν ποίησιν του. Ὁ Μπαϊκλιν δὲν εἶνε οὔτε χρῶμα, οὔτε σύνθεσις, οὔτε σχέδιον. Εἶνε πρὸ παντός θέμα. Σκέψις καὶ ποίησις. Ἐνας πῖναξ του δείχνει ἀκριβῶς τὴν προτίμησιν του πρὸς τὴν ποίη-

σιν. Ἐπιγράφεται Ποίησις καὶ Ζωγραφικὴ. Ἡ Ποίησις μία ὥραία γυναῖκα ἔνθους, μὲ τὸ μέτωπον ὑπερήφανον, τὸ βλέμμα ἀγέρωχον βυθισμένον εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου καὶ ἡ Ζωγραφικὴ σκυμμένη εἰς τὸν πῖνακα ἐργάζεται, ταπεινὴ χειρὼναξ, ὑπηρετοῦσα τὴν ποίησιν. Ὅταν ἐκτελεῖ τοπίον ἢ τὸ θέτει ὡς διάκοσμον εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σύνθεσιν του, δὲν μιμεῖται τὴν φύσιν δουλικὰ· τὴν ἐνδύει μὲ μίαν ποίησιν καὶ εἰς τὰ δένδρα δίδει ψυχὴν ἐξυπηρετοῦσαν τὸ θέμα. Τὰ νερὰ τῶν ρυάκων του καὶ τῶν θαλασσῶν του εἶνε τόσοι κομπάρσοι εἰς τὰς παραστάσεις του, τόσοι μοναχικαὶ συνοδία εἰς τὰ δραματικὰ θέματά του. Σκοτεινὰ καὶ μυστηριώδη βγαίνουν ἀπὸ τὴν βρύσιν τῆς Ζωῆς, εἰς τὴν «βραχὺ ὄνειρον ἢ ζωὴ», λάμποντα καὶ κυλινδρὰ μαρβαρίτας καὶ σμαράγδους ὅταν χρησιμεύουν ὡς τόπος παιγνιδίων τῶν ροδοπαρείων Νηρηίδων. Τὰ δένδρα του, δέρνει ὁ ἀνεμὸς καὶ τὰ συγκλονίζει. Ἐκεῖ τὰ χρυσώνει μὴ ἀκτὶς τοῦ δύνοντος ἡλίου, ὅπως φωτίζει ἡ ἐλπίς τῶν δυστυχῶν τὰς πικρὰς ἡμέρας. Ἐκεῖ τὸ τοπίον εἶνε αὐστηρὸν ὡς συνοφρύωμα Ρωμαίου συγκλητικοῦ, ἡ ἀβροχάρης καὶ πλούσιος τέκνον τῆς μεσημβρινῆς βλαστήσεως. Ἡ βορρὴ πίπτει καὶ ἐπανέσκει τὴν ἀπελπισίαν τῶν ἡρώιδων του καὶ τὰ παιγνιδίσματα τοῦ ἡλίου ἢ τῆς σελήνης καὶ τὰ κύματα δίδουν τὸ θάρρος μιᾶς ὥραίας ζωῆς εἰς τὸν ἀπελπισμένον. Κάποια ἀδυναμία, τὴν ὅποιαν ἀνεγνώριζε καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὰς μορφὰς τῶν συνθέσεών του βλάπτει τὰς λεπτομερείας, ἀλλὰ τὸ σύνολον εἶνε ἰσορυθμισμένον, δεξιότεχνον ἢ σκηνοθεσία καὶ κυριαρχοῦσα πάντοτε ἡ σκέψις σκοτεινῆς, βαθείας καὶ βασανισμένης ζωῆς ὅπως ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ τῶν τέκνων τοῦ 19 αἰῶνος, ρωμαντικῶν καὶ ταλανισμένων.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

«Βραχὺ ὄνειρον ἢ ζωὴ»